

*Безверхий Костянтин Вікторович,
кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку та оподаткування,
Національна академія статистики, обліку та аудиту*

ФОРМУВАННЯ КОНЦЕПЦІЇ АРХІТЕКТОНІКИ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Виникнення звітності було обумовлено тим, що всі зацікавлені користувачі потребували інформацію для управління суб'єктом господарювання. І таким джерелом стала звітність, зокрема фінансова. Фінансова звітність підприємства побудована на концепції фінансового капіталу. Її виникнення зумовлено тим, що спочатку власник, а потім банки, держава, партнери, акціонери (з появою акціонерних товариств – XVII ст., англійська Остіндська торгова компанія (1600 р.), акціонерний банк Англії (1694 р.), інвестори, кредитори, менеджери усіх рівнів, працівники, громадськість потребували інформацію про господарську діяльність підприємства. Змінювалися умови господарювання, економічні та політичні формації, але фінансова звітність, на сьогодні, залишається джерелом інформації про господарську діяльність підприємства як для внутрішніх, так і зовнішніх користувачів з метою прийняття ними відповідних управлінських рішень.

Харламова О. В. зазначає, що під архітектонікою транспарентної фінансової звітності пропонується розуміти поєднання її елементів з метою уникнення інформаційних зміщень і невиправданих акцентів, що сприятиме задоволенню симетричних інтересів власників і споживачів капіталу. Тому концепцію архітектоніки фінансової звітності доцільно визначити як систему вихідних теоретико-методологічних положень структуризації транспарентної фінансової звітності, конститутивними атрибутами якої є закони, об'єкт, предмет, мета, принципи, елементи, формат, методологічні засади та логіка формування [1, с. 182-183].

Нами було удосконалено схему формування концепції архітектоніки фінансової звітності (рис.).

Закони архітектоніки фінансової звітності – це закон рівноваги, який проявляється у балансі (Активи = власний капітал + зобов'язання), усереднення (фіксація відповідних показників господарської діяльності у фінансовій звітності на певну дату) та структурування (фінансова звітність має набір визначених форм, що складаються з відповідних елементів, об'єктів обліку і окремих статей у певній послідовності).

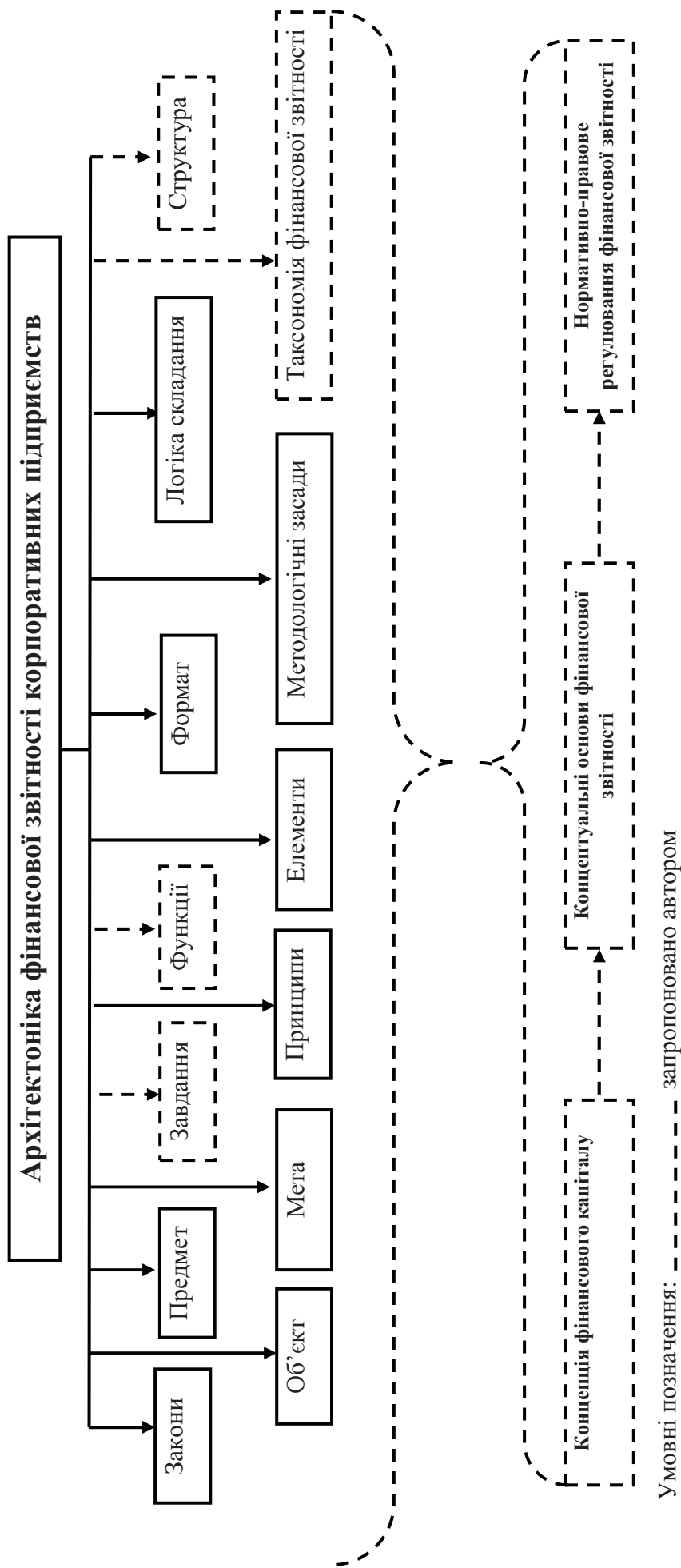

Рис. Схема формування концепції архітектури фінансової звітності складено на основі досліджень
О. В. Харламової [1]

Об'єктом архітекtonіки фінансової звітності є процес підготовки, складання, подання, затвердження та оприлюднення звітності як системи взаємопов'язаних форм, які надають всебічне уявлення про фінансовий стан, результати діяльності, рух грошових коштів та зміни про власний капітал корпоративного підприємства.

Варто погодитись з думкою О.В. Харламової, що предметом концепції архітекtonіки фінансової звітності виступають усталені закономірності побудови форм фінансової звітності та приміток до неї [2, с. 143].

Метою концепції архітекtonіки фінансової звітності є забезпечення підготовки, складання, подання, затвердження та оприлюднення фінансової звітності як головного інформаційного джерела про фінансовий стан, фінансові результати, рух грошових коштів та зміни у власному капіталі з метою задоволення інформаційних потреб як внутрішніх, так і зовнішніх користувачів.

Завданнями концепції архітекtonіки фінансової звітності є: а) забезпечення процесу формування фінансової звітності; б) побудова системи бухгалтерського обліку під потреби формування показників фінансової звітності; в) верифікація фінансової звітності як забезпечення її достовірності та транспарентності.

Принципи концепції архітекtonіки фінансової звітності виділяє О. В. Харламова як цілісність, детермінованість, динамічність, синергізм і адаптивність [2, с. 143].

Здійснення мети концепції архітекtonіки фінансової звітності реалізується через її відповідні завдання, що забезпечують її функції. Такими функціями концепції архітекtonіки може бути: а) аналітична функція, що полягає в аналізі фінансової звітності підприємства відповідно до встановлених вимог і правил, що її регулюють; б) контрольна функція, полягає в контролі та оцінці процедур в процесі підготовки, складання, подання, затвердження та оприлюднення фінансової звітності; в) функція оберненого зв'язку та систематизації полягає в тому, що концепція архітекtonіки фінансової звітності передбачає наявність такої звітності, яка містить необхідну структуровану інформацію для прийняття управлінських рішень і надається на відповідні запити зацікавлених користувачів; г) адаптивна функція концепції архітекtonіки фінансової звітності полягає в тому, що фінансова звітність змінюється під впливом економічних перетворень, які ставлять нові вимоги перед змістом такої звітності.

Набір елементів концепції архітекtonіки фінансової звітності формується на основі Концептуальних основ фінансової звітності [3]. Елементи фінансової звітності, що пов'язані з характеристикою фінансового стану є активи, зобов'язання та власний капітал. Елементи, що безпосередньо пов'язані з показниками результативності діяльності підприємства є доходи і витрати. Такий набір елементів фінансової звітності формує формат їх представлення. Активи, зобов'язання та власний капітал знаходиться своє відображення у балансі (Звіті про фінансовий стан), а зміни про власний капітал наведені у звіті про власний капітал. Доходи і витрати відображаються у звіті про фінансові результати (Звіті про сукупний дохід). Рух грошових коштів підприємства знаходить своє відображення у звіті про рух грошових коштів (за прямим або

непрямим методом). В примітках до річної фінансової звітності відображається інформація щодо тих, чи інших статей, що потребують додаткового розкриття. Вищенаведене формує формат концепції архітекtonіки фінансової звітності.

Методологічні засади архітекtonіки фінансової звітності включають наступні положення:

- орієнтація на потреби зовнішнього обмеженого в правах користувача;
- однозначність концептуальної основи фінансової звітності і неможливість відступів від неї;
- ідентифікація фінансової звітності;
- дотримання принципів фінансової звітності;
- раціональна повнота та обмеженість поданої та розкритої інформації, достатні для забезпечення транспарентності фінансової звітності;
- свідомо відмова від прагнення відтворити ринкову вартість компанії;
- використання оцінок, суджень, припущень та моделей;
- застосування вільних форматів фінансової звітності за умови їх відповідності концепції архітекtonіки фінансової звітності;
- диференціація річної та проміжної фінансової звітності, що припускає нижчий рівень суттєвості інформації, яка подається і розкривається, з дотриманням усіх інших методологічних засад;
- заборона на згортання статей фінансової звітності (виключенням за вкрай рідкими випадками, у яких згортання відображає економічний зміст господарської події);
- мінімалізм форм фінансової звітності з розширеним розкриттям інформації у примітках до фінансової звітності [2, с. 144].

Логіка складання фінансової звітності полягає в тому, що архітекtonіка фінансової звітності забезпечує поєднання статей як складових елементів фінансової звітності за певними ознаками. В свою чергу, це впливає із структури такої звітності, що забезпечується її наповненням через таксономію фінансової звітності.

В процесі проведеного дослідження було уточнено складові концепції архітекtonіки фінансової звітності, що забезпечить її подальший розвиток, належне розуміння концепції архітекtonіки фінансової звітності, а також формує підстави для подальшого її розвитку.

Список використаних джерел

1. Харламова О. В. Методологія формування та архітекtonіка транспарентної фінансової звітності: дис. ... докт. екон. наук: 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит». Харків, 2015. 555 с.

2. Харламова О.В. Концепція архітекtonіки фінансової звітності. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Економічні науки. 2015. Вип. 13(2). С. 141-146.*

3. The Conceptual Framework for Financial Reporting. Retrieved from: <http://eifrs.ifrs.org/eifrs/bnstandards/en/2016/conceptualframework.pdf>.